

pentru istoria vieții cotidiene pentru cunoașterea gândurilor și aspirațiilor de fiecare zi ale românilor — care ne apar aici mai aproape de identitatea lor afectiv-spirituală — decît în orice altă dovadă scrisă.

Remarcăm de asemenea pentru conținutul lor deosebit, documentele ce stau mărturie vieții urbane, a dezvoltării și organizării unor țirguri și orașe.

Se desprinde din studierea atentă a documentelor inserate în volum că în evul mediu exista o țară românească a Banatului, cu locuitori destoînici ce „viețuiau după rînduiala și obiceiurile strămoșești transmise din veac în veac“.

Volumul cuprinzînd o prefață scrisă cu dăruire și aleasă informație istorică ce ilustrează cuprinsul documentelor, cu note, cu indice de locuri și persoane, cu inserarea la sfîrșitul a 13 facsimile fotografice se înscrie ca una dintre cele mai valoroase lucrări privind istoria Banatului — lucrare accesibilă deopotrivă istoricului dar și cititorului iubitor al acestor meleaguri străvechi românești.

PETRU BONA

* * * *Pagini de istorie revoluționară caraș-serverineană (1920—1944). Contribuții documentare*, Reșița, 1981, 441. p.

Culegerea de documente datorată cercetărilor C. Brătescu, Ion Popa, M. Poterășu și V. Zaberca apărută recent sub egida Cabinetului județean pentru activitate ideologică și politico-educativă, Filiala Arhivelor Statului Caransebeș, Muzeul județean de istorie și Casa corpului didactic, însumează 217 documente depistate în cea mai mare parte în depozitele Arhivelor Statului-Filiala Caransebeș. Aco-perind perioada anilor 1920—1944 documentele inserate în volum aruncă o lumină deosebită asupra evenimentelor politico-sociale dintre cele două războaie mondiale, cu referiri directe la istoria revoluționară a clasei muncitoare din jud. Caraș—Severin. Studierea documentelor reflectă condițiile de muncă și de viață ale muncitorilor, modul de organizare, conflictele de muncă, contractele colective de muncă, etc.

Multe dintre documentele inserate se referă la activitatea sindicală și mai ales la acțiunile întreprinse de muncitorii siderurgîști și mineri pentru o viață mai bună.

Crearea în mai 1921, a PCR a marcat o etapă nouă superioară în dezvoltarea întregii mișcări revoluționare din România. Ca pretutindeni pe teritoriul patriei noastre, crearea PCR a avut un ecou puternic și în jud. Caraș—Severin, acest eveniment de importanță majoră pentru destinele poporului nostru a intruchipat împlinirea celor mai arzătoare aspirații ale generațiilor de înaintași.

Sugestive prin conținutul lor sînt documentele anilor 1928 — 1929 ce fac referiri la acțiunile revendicative ale clasei muncitoare din județ și la sărbătorirea zilei de 1 Mai. Importante sînt deasemenea știrile furnizate de documentele ce se referă la întrunirile și acțiunile țaranilor în vederea ocupării pămînturilor rămase în proprietatea Societății Reșița.

Relevante prin ineditul lor, prin imaginile sugestive care oglindesc starea de spirit revoluționară a oamenilor muncii caraș—severineni sînt documentele emise în perioada dictaturii antonesciene menționarea diverselor forme și metode de luptă adoptate de clasa muncitoare sub conducerea PCR în vederea înlăturării acesteia.

Anii 1941—1944 cu tot cortegiul lor de lipsuri, foamete, mizerie, scumpete, etc. de sîngeroasă teroare se desprind și ca etapă de intensificare a luptei muncitorilor bănățeni împotriva războiului nedrept antisovietic, pentru apărarea libertăților, pentru salvagardarea independenței și suveranității naționale.

Ca un fir roșu se desprind din conținutul numeroaselor documente acțiunile partizanilor comuniști din Munții Semic în vederea sabotării producției de război, impunîndu-se în epocă figura luminoasă a lui Ștefan Plavăț.

Acțiunile revendicative, grevele și de sabotaj, conflictele de muncă, mitingurile de protest, demonstrațiile de stradă, activitatea grupurilor, de partizani au lovit necruțător mașina de război hitleristă, au diminuat forța regimului militar — fascist, facilitînd declanșarea la 23 August 1944 a revoluției de eliberare națională și socială.

Lucrarea „Pagini de istorie revoluționară caraș—severineană 1920—1944“, constituie un călduros omagiu adus PCR cu prilejul aniversării în mai 1981 a șase decenii de neîntrerupte lupte și victorii pentru edificarea României Socialiste de azi.

Volumul, cuprinzând un cuvânt înainte, o prefață, rezumatul documentelor, un indice de locuri — prin probitate științifică de necontestat, cu un profund mesaj patriotic și educativ se adresează deopotrivă istoricului, dar și cititorului iubitor al acestor străvechi meleaguri românești, fiind o lucrare de referință pentru cunoașterea mișcării muncitorești din jud. Caraș—Severin, ca parte integrantă a mișcării muncitorești din patria noastră.

PETRU BONA